

10. Механізм ефективного управління освітнім закладом:
- оптимальна організаційна структура управління;
 - децентралізоване управління структурних наукових і навчальних підрозділів;
 - розвита система багатоканального фінансування наукової і навчальної діяльності;
 - відлажена система управлінського обліку;
 - контролінг;
 - система управління якістю;
 - дієва система стимулювання праці і навчання.
- Формування перелічених переваг дозволяє освітньому закладу вищої освіти підвищити свою конкурентоспроможність і утримувати конкурентну позицію достатньо тривалий період часу.

Література

1. Клейнер Г. Мікроекономіка знань і міфи сучасної теорії // Вища освіта в Росії. 2006. № 9. С. 86-92.
2. Липкіна Е.Д. Теорія і методологія забезпечення конкурентоспроможності закладів вищої професійної освіти: автореф. дис... док. екон. наук. Єкатеринбург, 2010. 36 с.
3. Романова І.Б. Формування системи стратегічного управління конкурентоспроможністю вищої навчальної заклади: автореф. дис... док. екон. наук. Липецк, 2007. 28 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ІНТЕРНАТНОГО ЗАКЛАДУ

Н.С. Ісаєва, Н.А. Коношенко,
науковий керівник С.В. Коношенко
Україна, Донецька область, м. Слов'янськ,
Донецький державний педагогічний університет

Постановка проблеми та її актуальність. Реформи у суспільстві загалом і в освіті зокрема тісно пов'язані з необхідністю вирішення певних соціально-педагогічних проблем. Соціально-економічні зміни, притаманні сьогоденню, загострюють проблему правового виховання підліткового покоління. Необхідність розв'язання цих освітніх проблем зумовила пошук нових підходів до організації правових робіт з дітьми, зокрема у загальноосвітніх школах-інтернатах. Незважаючи на те, що в Україні досить давно функціонують загальноосвітні заклади інтернатного типу, в яких здійснюється правове виховання підліткового покоління, ефективність їхньої діяльності є недостатньою. Перебудова виховної роботи з дітьми в загальноосвітніх школах-інтернатах потребує серйозної уваги вчених і практиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади діяльності шкіл-інтернатів розроблялися в роботах Б. Кобзаря, О. Кузьміної, Є. Постовойтової, В. Слюсаренка та ін. Актуальними для нас також стали висновки і результати досліджень з теорії правового виховання та організації навчально-виховного процесу в школах-інтернатах П. Вербицької (правове виховання у системі громадянської освіти), В.Дубровського (функції правової культури), С.Карпенчук (правове виховання у системі національного виховання), Л.Канішевської (нові підходи щодо реалізації виховної діяль-

ності в школах-інтернатах), Л. Кузьменко (правова вихованість як компонент соціальної зрілості особистості), С.Нікітчиної (взаємозв'язок морального і правового виховання), В.Оржеховської (профілактика правопорушень серед неповнолітніх), М.Подберезького (структура і поетапність реалізації правового виховання), О.Пометун (вивчення практичного права), А. Сиротенка (правове виховання школярів на уроках географії) та ін. Разом з тим, аналіз теоретичних досліджень та існуючої педагогічної практики дає змогу стверджувати, що проблема правового виховання учнів загальноосвітніх шкіл-інтернатів ще мало досліджена.

Мета статті - науково обґрунтувати психолого-педагогічні засади правового виховання старшокласників шкіл-інтернатів

Викладення основного матеріалу. Ранньоюнацький вік (15-17 років) у циклі особистісного розвитку займає одне з особливих місць, оскільки в цей час відбувається перехід від дитинства до дорослості. Біологічно – це період завершення фізичного дозрівання. У цьому віці спостерігається загострення інтересу старших школярів до визначення свого власного “Я”, до пізнання і перетворення світу відповідно до ідеалів свободи, добра, краси; здійснюється поступовий перехід від колективної (групової) самосвідомості та ідентифікації себе з певною малою групою до загальнолюдської самосвідомості та усвідомлення своєї неповторності. Саме в цей період зароджуються основні риси зрілої особистості, формуються основні якості, механізми регулювання правовомірної поведінки [2, с.36].

Виділяючи психолого-педагогічні особливості старшокласників шкіл-інтернатів, у тому числі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, ми повинні враховувати сучасну історичну ситуацію, в якій відбувається їхній розвиток, їхній соціальний статус, стать, індивідуально-типологічні властивості. На думку фахівців, для учнів шкіл-інтернатів характерним є практично орієнтований тип мислення, недостатній рівень розвитку образного, абстрактного, логічного мислення, пізнавальної активності, конструктивна дія без опори на зразок, що потребує активної роботи уявлення, викликає труднощі [3, с. 32].

С. Рубінштейн вказував, що формування особистості починається з самопізнання і з появою потягу до свідомого оформлення свого “Я” самодіяльним шляхом [4, с.57]. Тобто, інакше кажучи, особистістю не народжуються, а нею стають; людина творить сама себе, вступаючи у протистояння із власне природним. Людина повинна бути діяльною і самодіяльною. Саме у різних видах діяльності реалізується правове виховання і виникають основи правової культури. У навчанні засвоюються основи правових знань; у грі, спілкуванні, праці – реалізується право відповідно на навчання, на дозвілля. Через відносини з іншими людьми у старшокласника формуються відповідні потреби й інтереси, цінності та мотиви, правові переконання.

Л. Виготський збагатив зміст цього поняття і ввів у теорію навчання і розвитку. Він обґрунтував положення про те, що найактивніше засвоєння сукупності знань і вмінь світу дорослих відбувається тоді, коли вони збігаються в часі з оптимальними періодами сензитивного віку [1]. Відомо, що у підлітковому віці людина найбільш зорієнтована на засвоєння абстрактних, узагальнених уявлень і систем понять. А в ранній юності відбувається “наповнення” свідомості узагальненими моральними і правовими оцінками та судженнями. А оскільки правосвідомість є різновидом суспільної свідомості, то, зрозуміло, що ранньоюнацький вік є сприятливим для розвитку правової свідомості особистості.

Саме старший шкільний вік є сприятливим періодом для формування у людини ідеалів, у тому числі й правових, що є важливою передумовою для більш повного та перспективного самовизначення, свідомої самореалізації та самовдосконалення. Ідеальний образ свого майбутнього “я” – це та мета, яка дозволяє особистості скерувати і об'єднати всі її зусилля щодо власного вдосконалення, надає кожному з цих зусиль певного життєвого сенсу.

Саме тому, на нашу думку, розвиток моральних якостей старшокласників шкіл-інтернатів, їх відповідальності, принциповості, законслухняності є основою реалізації правового виховання та формування правової культури особистості. І від того, яким увійде у самостійне життя молода людина, як впишеться у суспільні процеси, наскільки активно братиме участь у суспільному житті, розв'язанні завдань, які нині стоять перед українським суспільством, значною мірою залежить доля країни, її завтрашній день.

Одним із важливих чинників правового виховання у ранньоюнацькому віці є процес соціалізації особистості. У цьому віці пріоритетного значення набуває діяльнісно-інноваційна модель соціалізації індивіда, котра потребує від особистості психологічної готовності та здібностей до індивідуального творчого самовизначення і самоздійснення, визначення свого місця у суспільстві і вибору своїх ролей; самозміни та зміни життєвих обставин у світі, що динамічно розвивається; пошуку і реалізації альтернативних шляхів і способів самоактуалізації; організації кваліфікованої психологічної допомоги собі у критичних життєвих ситуаціях на основі сучасних знань і програм [3, с. 23].

Правове виховання старшокласників органічно пов'язане з розвитком їх соціальної зрілості. Ми погоджуємося з думкою М. Фіцули [5], що соціальна зрілість є цілісним усвідомленням і реалізацією в діяльності особистості її основних соціальних і психологічних якостей і властивостей. Джерелом формування соціальної зрілості особистості виступають здібності, потреби, інтереси, ціннісні орієнтації, які реалізуються в конкретній духовній і практичній діяльності, що має соціальну та особистісну значущість. Саме значущість визначає включення особистості у виконувану діяльність, способи і засоби досягнення мети цієї діяльності, її мотиви. Позиція особистості, реалізована в суспільній і особистісній діяльності, виражає сукупність її соціально-психологічних якостей і властивостей.

Продовжуючи науковий пошук у зазначеному напрямі, зауважимо, що правове виховання можна розглядати у широкому та вузькому розумінні. В широкому розумінні воно характеризується як вплив усіх правових чинників суспільного життя, в тому числі й правової системи, на формування в індивідів і колективів людей певних правових якостей, що відповідають досягнутому в суспільстві рівневі правової свідомості та правової культури. У вузькому розумінні це – цілеспрямований, повсякденний, систематичний вплив юридичної теорії та практики на свідомість людей з метою виховання у них відповідного рівня правової свідомості, культури та зразкової правомірної поведінки. Метою правового виховання є: формування правосвідомості громадян і підвищення на цій основі їхньої правової культури, що складається передусім зі свідомого ставлення до своїх прав і обов'язків перед суспільством і державою, з глибокої поваги до законів і правил людського співжиття, готовності дотримуватися й виконувати закріплені в них вимоги, що виражають волю та інтереси народу, активної участі в управлінні державними справами, боротьби з порушниками законів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ранній юнацький вік є чутливим періодом як для особистісного ставлення в цілому, так і для розвитку правосвідомості та правової культури зокрема. Саме в цей віковий період визначаються ціннісні орієнтації особистості, вибір смислу життя, формуються ідеали і прагнення до самовизначеності, самодетермінації, йде активний процес становлення соціальної зрілості. Проте старшим школярам шкіл-інтернатів притаманні також і такі вікові особливості, як індивідуалізм, вузький практицизм, діляцтво, відкритість негативним впливам. Тому виховання правосвідомості, правової відповідальності, соціально значущої поведінки в цьому віці набуває особливого значення. Перспективою нашого наукового пошуку є розробка системи правового виховання старшокласників в умовах школи-інтернату.

Література

1. Выготский Л. С. Педагогическая психология; под ред. В.В. Давыдова. М.: Педагогика, 1991. 479 с.
2. Кон И.С. Психология старшеклассника. М., 1988. 223 с.
3. Прихожан А. М., Толстых Н.Н. Психология сиротства. СПб.: Питер, 2005. 400 с.
4. Рубинштейн С.Л. Бытие и сознание. М., 1997. 328 с.
5. Фіцула М.М. Правове виховання учнів: навч.-метод. посіб. К., 2007. 146 с.

ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ НА ПРИМЕРЕ ДАЛЬНЕВОСТОЧНОГО ФЕДЕРАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА

А.И. Казакова,
научный руководитель Л.Г. Васильева
Россия, г. Арсеньев,
Дальневосточный федеральный университет, филиал в г. Арсеньев

В настоящее время модель образования испытывает острую потребность в своем дальнейшем развитии. Происходит это во многом благодаря переходу большей части мирового сообщества к экономике, основанной на интенсивном и эффективном использовании знаний, где фактор интеллектуального труда во многом определяет содержательность профессий и занятость на рынке трудовых ресурсов.

Главную роль в инновационной модернизации образования должны сыграть университеты. В настоящее время они не только являются ведущими учебными заведениями, готовящими специалистов высшей квалификации для различных областей науки и производства, но и выступают генераторами идей, базами академических разработок, центрами международного сотрудничества, науки, культуры, местом профессионального общения [1].

Говоря о модернизации и развитии сферы образования, и, в частности, сферы высшего образования, следует учесть ряд общеэкономических тенденций:

1) регионализация представляет собой ориентацию ВУЗов на решении социально-экономических задач развития регионов, когда учебные заведения предстают центром взаимодействия интеллектуальных, коммерческих и производственных ресурсов конкретного региона;

2) корпоратизация предполагает рассмотрение университетов как экономических корпораций, связанных с производством и распространением знаний и подчиняющихся тем же нормам и правилам, что и другие хозяйствующие субъекты [4];

3) глобализация является общей тенденцией мировой экономики на протяжении последних десятилетий, что требует формирования «глобального знания» с помощью стремительно развивающихся информационных технологий;

4) интернационализация образования предстает в форме мобильности студентов. По данным ЮНЕСКО, уровень международной мобильности студентов вырос за последние 25 лет на 300%. По мнению экспертов, к 2010 году число студентов, обучающихся за рубежом, составило 2,8 миллионов человек, а к 2025 году по прогнозам составит 4,9 миллионов [4];

5) формирование образовательных сетей в разных направлениях. По горизонтали данный процесс происходит как объединение в общую систему нескольких однотипных учреждений, по вертикали – как взаимодействие с субъектами других сфер профессиональной деятельности.